

Okul Öncesi Çocuklarda ve Ebeveynlerinde Teknolojik Cihaz Kullanımı

Erhan Yengil, Pınar Döner Güner, Ömer Kerim Topakkaya*

DOI: 10.17944/mkutfd.496531

Erhan Yengil: Doç. Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Hatay
Eposta: dryengil@yahoo.com
ORCID id: <https://orcid.org/0000-0002-4198-4873>

Pınar Döner Güner: Dr. Öğr. Üyesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Hatay
Eposta: dr.pinaradoner@gmail.com
ORCID id: <https://orcid.org/0000-0002-5245-5299>

Ömer Kerim Topakkaya*: Arş. Gör. Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Hatay
Eposta: omer_90_ahmet@hotmail.com
ORCID id: <https://orcid.org/0000-0002-3441-6683>

Bildirimler/Acknowledgement

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.
The authors declare that they have no conflict of interests regarding content of this article.
Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir finansal destek bildirmemişlerdir.
The Authors report no financial support regarding content of this article.

Geliş/Received: 13.12.2018

Kabul/Accepted: 05.03.2019

e-ISSN: 2149-3103

Web: <http://dergipark.gov.tr/mkutfd>

Öz

Okul Öncesi Çocuklarda ve Ebeveynlerinde Teknolojik Cihaz Kullanımı

Amaç: Bu çalışmada okul öncesi çocuklarda ve ebeveynlerinde teknolojik cihaz kullanım sıklığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma kesitsel tipte olup, 2017-2018 eğitim öğretim yılı Ocak-Şubat aylarında Mustafa Kemal Üniversitesi Kreş ve Gündüz Bakımüne giden okul öncesi çocukların (3-6 yaş) ebeveynlerden birine çocuğunun, kendisinin ve eşinin teknolojik cihaz kullanımıyla ilgili sorular içeren anket çalışması yapıldı.

Bulgular: Kreş ve Gündüz Bakımüne giden 53 çocuğun 42'sinin ebeveyni anketi yanıtladı. Anketi cevaplayanların 34'ü (%81) anne, 8'i (%19) baba idi. Çocukların 11'inin (%26,2) 1-2 yaş arasında, 17'sinin (%40,5) 2-3 yaş arasında, 10'unun (%23,8) 3-4 yaş arası, 4'ünün (%9,5) 4 yaşından sonra teknolojik cihazları kullanmaya başladığı görüldü. Çocukların 24'ü (%57,1) 0-1 saat, 14'ü (%33,3) 1-2 saat, 4'ü (%9,5) 2-3 saat teknolojik cihaz kullanmaktadır. Annelerin 24'ü (%57,1) 0-1 saat, 12'si (%28,5) 1-2 saat, 5'i (%11,9) 2-3 saat, 1'i (%2,4) 3 saatten fazla teknolojik cihaz kullanmaktadır. Babaların 17'si (%40,4) 0-1 saat, 14'ü (%33,3) 1-2 saat, 10'u (%23,8) 2-3 saat, 1'i (%2,4) 3 saatten fazla teknolojik cihaz kullanmaktadır. Teknolojik cihaz kullanım saati ile çocuğun cinsiyeti, ailenin maddi durumu, eğitim seviyesi, çocuk sayısı arasında ilişki bulunamadı. Ebeveynin teknolojik cihaz kullanım saatiyle çocuğun teknolojik cihaz kullanımı arasında anlamlı fark bulunmamaktadır (p=0,31).

Sonuç: Bu çalışma, okul öncesi çocuklarda ve ebeveynlerinde teknolojik cihaz kullanımının yaygın kullanıldığını göstermektedir. Çocukların ebeveynlerinin gözetimi altında olmadan sık teknolojik cihaz kullanması yürümeye ve konuşmaya geç başlama gibi olumsuz etkilere neden olmaktadır. Ebeveynlerin ve çocukların teknolojik cihazları sık kullanması birlikte geçirdikleri süreyi ve yaptıkları aktiviteyi azaltmaktadır. Çalışmamız, çocukların teknolojik cihaz kullanımları esnasında ebeveynlerin tutum ve davranışlarının çocuklara etkilerinin gösterilmesinde ve teknolojik cihaz kullanımının zararlı etkileri konusunda ebeveynlerin bilinçlendirilmesinde önemli olup sonraki kapsamlı çalışmalar için yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Respiratuvar sinsiyal virüs, hızlı antijen testi, alt solunum yolu enfeksiyonu.

Abstract

The Use of Technological Devices in Pre-School Children and Parents

Aim: In this study, it was aimed to determine the frequency of using technological devices in pre-school children and their parents.

Material and Methods: The study was a cross-sectional type and we conducted a questionnaire study on the use of technological devices of the child, one of the parents and one of the parents of preschool children (3-6 years) going to Mustafa Kemal University Day Care Center in 2017-2018 academic year. After the survey, it was aimed to inform the parents about the harmful effects of the child on physical and mental health.

Results: A parent of 42 of 53 children who went to nursery and day care home answered the questionnaire. Of the respondents, 34 (%81) were mother and 8 (%19) were father. It was seen that 11 (%26.2) children between the ages of 1-2 started using technological devices, 17 (%40.5) between the ages of 2-3, 10 (%23.8) are between the ages of 3-4, 4 (%9.5) after the age of 4. 24 (%57.1) of the children used technological devices for 0-1 hour, 14 (%33.3) for 1-2 hours and 4 (%9.5) for 2-3 hours. 24 (%57.1) of the mothers used technological devices for 0-1 hour, 12 (%28.5) for 1-2 hours, 5 (%11.9) for 2-3 hours, 1 (%2.4) for more than 3 hours. 17 (%40.4) of the fathers used technological devices for 0-1 hour, 14 (%33.3) for 1-2 hours, 10 (%23.8) for 2-3 hours, 1 (%2.4) for more than 3 hours. There was no relationship between technological device usage time and gender of the child, financial status of the family, education level, number of children. There was no significant difference between the parent's technological device use time and the child's use of technological devices (p = 0.31).

Conclusion: This study shows that the use of technological devices is widespread in preschool children and their parents. Frequent use of technological devices by children without parental supervision causes adverse effects such as walking and talking late. Frequent use of technology by parents and children reduces the amount of time they spend and the activity they are doing. Our work will be important for parental awareness of the harmful effects of the use of technological devices and the demonstration of parental attitudes and behaviors of children during the use of technological devices by children and will guide them to further comprehensive work.

Keywords: Respiratory syncytial virus, rapid antigen test, lower respiratory tract infection.

1. GİRİŞ

Günümüzde teknolojik cihazların ve internetin kullanımını giderek artmaktadır. Uluslararası Telekom Birliğine verilerine göre 2000'li yılların başında Türkiye'de internet kullanıcı sayısı 2 milyon iken bu sayı son on yılda %1750 artmıştır (1). Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2015 Nisan ayında 16-74 yaş arası internet kullanım oranı %55,9, internet erişimine sahip hane halkı oranı %69,5, cep telefonu veya akıllı telefon bulunduran hane halkı oranı ise %96,8'dir (2). Teknolojik cihazların yaygınlaştığı günümüzde bu cihazlar çocukların eğitime ilgi ve meraklarının artmasında, öğrenmelerine ve eğlenmesinde katkılar sunabilir (3). Dokunma, sürüklenme ve kaydırma hareketleri ile kolayca açılabilen ve kullanılabilen teknolojik cihazların varlığıyla çocukların bu cihazları özellikle yemek zamanı olmak üzere kullanma süresi ve bu cihazlarla internete ulaşma sıklığı artmıştır (4,5). Erişilebilirliği kolay olan bu cihazlardaki program ve oyunların uygun süre ve yaşta kullanımı çocukların psikomotor, sosyal, dil ve bilişsel gelişimlerine, öğrenme süreçlerine katkılar sağlar (6). Bununla birlikte kreş ve anaokulu döneminde çocukların teknolojik cihaz kullanmaya başladıkları, ileriki yaşlarda yaygın kullandıkları gözlenmiştir. Bu durumun ise çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimlerine zararlı etki edebileceği bilinmektedir (7). Çocuklarda teknolojik cihazların ve internetin sık kullanımı gelişim geriliği, obezite, uyku bozuklukları, zihinsel ve ruhsal hastalıklar, demans ve bağımlılıklara yol açmaktadır (8,9). Ebeveynlerinin gözetimi altında olmadan çok erken yaşta sık teknolojik cihaz kullanımı konuşmaya geç başlama gibi olumsuz etkileri de olmaktadır. Bunun yanı sıra teknolojik cihazlardaki uygulamalarda ve oyunlarda şiddet içerikli öğelerin bulunması da bu yaşta çocuklarda etik ve kural algısı tam oluşmadığından saldırganlığa meyil oluşturmaktadır. Bu zararlı etkileri önleyebilmek için 3-6 yaş arası çocukların teknolojik cihaz kullanımı günlük 30 dakikayı geçmemelidir. Çocuklarda soyut düşünme 7 yaş civarında geliştiğinden bilgisayar oyununa ve internet kullanımına başlama yaşı 7 yaş olarak önerilmektedir (10). Okul dönemine gelen çocuklara internet kullanımları esnasında örnek olunması, internet kullanım süresine sınır getirilmesi ve eğitici programlara birlikte girilmesi gerekmektedir. Çocukların teknolojik cihazları kullanırken de ebeveynlerin gözetiminde olması şiddet, cinsellik gibi temalar içeren oyun ve internet sitelerine erişimin engellenmesi ve bu cihazların kullanıldığı sürenin sınırlanması ayrıca ebeveynlerin önce uygulamayı ve oyunu denemesi ve oyun sonrası da çocuklarına ne öğrendiklerini sorması önerilmektedir (11).

Okul öncesi çocukların en fazla kullandıkları teknolojik cihazlardan birisi de televizyondur. Çocuklarının yayın veya reklam içeriğini doğru yorumlayabilmesi ve gerçek ile hayali ayırt etmesi için ebeveynlerin televizyon izlerken

çocuklarına örnek olması, çocuklarının yaşlarına uygun eğitici programları birlikte izlemesi gerekmektedir (12,13). Ayrıca Dünya Sağlık Örgütü, cep telefonu, tablet, dizüstü bilgisayarı olasılıklı karsinojen olarak kategori 2B seviyesinde tanımlaması bu cihazların önemli yan etkilere sebep olacağını göstererek uyarılmaktadır (14). Bu nedenle 0-3 yaş grubundaki çocukların her türlü teknolojik cihazdan uzak tutulması ve ekran başında vakit geçirmemesi sağlanmalıdır. Bu zararlı etkiler, teknolojik cihazların yaygınlaştığı dijital çağda doğan nesil ile teknolojik cihazları kullanmaya ileriki yaşlarında başlamış olan ebeveynleri arasında bu cihazlarla ilgili bilgi farkından dolayı, teknolojik cihazların kullanımı konusunda çocuklarına nasıl davranacaklarını bilmemelerinden kaynaklanmaktadır (15). Ebeveynlerin bu bilinçsizliğine ek olarak kendilerinin de teknolojik cihazları sık kullanımı hatta bağımlılık boyutunda kullanmaları da çocukların teknolojik cihaz bağımlılığını artırmaktadır (3).

Bu çalışmada okul öncesi çocuklarda ve ebeveynlerinde teknolojik cihaz kullanım sıklığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlüğünden alınan izin ve Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Sökmen Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan alınan onay sonrası Mustafa Kemal Üniversitesi Kreş ve Gündüz Bakımevine giden çocukları olan ebeveynlere çocuklarının, kendilerinin ve eşlerinin teknolojik cihaz kullanımıyla ilgili sorular içeren bir anket çalışması yapıldı. Ocak- Şubat 2018 Mustafa Kemal Üniversitesi Kreş ve Gündüz Bakımevine giden okul öncesi çocukların (3-6 yaş) ebeveynlerine anket verilerek yapıldı. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına göre olup okuma-yazma bilmeyen, akıl hastalığı veya zayıflığı olan veya onam veremeyecek durumda ebeveynleri olan çocuklar çalışmaya dahil edilmedi. Anketi ebeveynlere vermeden önce yapılan araştırma hakkında ebeveyn bilgilendirildi. Onamı olmayan ebeveynlere uygulanmadı. Kreş öğretmenleri anketlerin ebeveynlere ulaştırılmasını sağladı. Ebeveynlere verilen anket 35 soru içermektedir. Bu soruların 10'u sosyodemografik bilgilerle (ebeveynlerin yaşları, meslekleri, eğitim düzeyleri, gelir düzeyleri, çocuğun yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısını), 15'i çocuğun teknolojik cihaz kullanımı ve gelişimiyle, 10'u kendilerinin ve eşlerinin teknolojik cihaz kullanımıyla ilgilidir.

Ebeveynlerinden alınan anket verileri SPSS 21.0 istatistik programına girilerek değerlendirildi. Araştırmacı tarafından "teknolojik cihazların 6 yaş öncesi çocuklarda kaç yaşında, kaç saat, nasıl kullanılması gerektiği ve gereksiz kullanımın zararlı etkileri" hakkında literatürden derlenen bilgi ve öneriler kreş öğretmenleri ile paylaşıldı. Anket alındıktan sonra kreş öğretmenleri ebeveynlerle tek tek görüşerek bu bilgi ve önerileri aktararak eğitim verdi.

3. BULGULAR

Kreş ve Gündüz Bakımevine devam eden 53 çocuk bulunmaktaydı. Tüm ebeveynlere araştırma hakkında bilgi verilerek anket formu iletildi. 11 ebeveyn ankete katılmayı kabul etmedi. Anketi cevaplayan 42 ebeveyn; 34'ü (%81) kadın, 8'i (%19) erkekti. Çalışmaya dahil olan 42 çocuğun 15'i (%35,7) kız, 27'si (%64,3) erkekti. Çocukların 3'ü (%7,1) 2 yaşında, 4'ü (%9,5) 2.5 yaşında, 9'u (%21,4) 3 yaşında, 1'i (%2,4) 3.5 yaşında, 11'i (%26,2) 4 yaşında, 13'ü (%31) 5 yaşında, 1'i (%2,4) 6 yaşındaydı.

Cevaplayan ebeveynlerin 1'i (%2,4) ilkokul, 2'si (%4,8) ortaokul, 5'i (%11,9) lise, 34'ü (%81)'i üniversite ve üstü mezunuydu. Cevaplayanların eşlerinin 5'i (%11,9) ilkokul, 6'sı (%14,3) lise, 31'i (%73,8) üniversite ve üstü mezunuydu.

Cevaplayan ebeveynlerin 30'u (%71,4) memur, 4'ü (%9,5) işçi, 3'ü (%7,1) esnaf, 2'si (%4,8) öğrenci, 3'ü (%7,1) ev hanımıydı. Cevaplayanların eşlerinin 28'i (%66,7) memur, 8'i (%19) işçi, 5'i (%11,9) esnaf, 1'i (%2,4) ev hanımıdır. 19'u (%45,2) 1500-4600 TL, 23'ü (%54,8) 4601-9000 TL aylık gelire sahipti. Ailelerin 6'sı (%14,3) 1 çocuk, 29'u (%69) 2 çocuk, 5'i (11,9) 3 çocuk, 2'si (%4,8) 4 çocuk sahibidir (Tablo 1).

Çocukların 11'inin (%26,2) 1-2 yaş arasında, 17'sinin (%40,5) 2-3 yaş arasında, 10'unun (%23,8) 3-4 yaş arası, 4'ünün (%9,5) 4 yaşından sonra teknolojik cihazları kullanmaya başladığı görüldü. Çocukların 24'ü (%57,1) 0-1 saat, 14'ü (%33,3) 1-2 saat, 4'ü (%9,5) 2-3 saat teknolojik cihaz kullanmaktadır.

Annelerin 24'ü (%57,1) 0-1 saat, 12'si (%28,5) 1-2 saat, 5'i (%11,9) 2-3 saat, 1'i (%2,4) 3 saatten fazla teknolojik cihaz kullanmaktadır. Babaların 17'si (%40,4) 0-1 saat, 14'ü (%33,3) 1-2 saat, 10'u (%23,8) 2-3 saat, 1'i (%2,4) 3 saatten fazla teknolojik cihaz kullanmaktadır (Tablo 2). Babaların teknolojik cihazları eşlerine ve çocuklarına göre daha fazla kullandığı görülmektedir (Şekil 1).

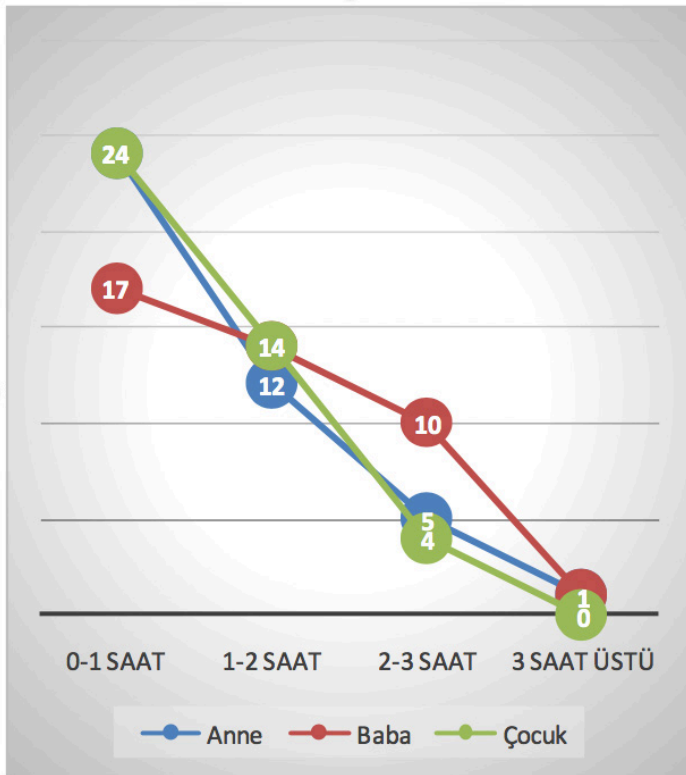
Erkek ile kız çocuklarının teknolojik cihaz kullanım sürelerinde anlamlı fark bulunmamaktadır ($p=0,64$). Ailelerin maddi durumlarıyla çocukların teknolojik cihaz kullanım süreleri arasında ilişki bulunmamaktadır ($p=0,96$) Soruları cevaplayan ebeveynin teknolojik cihaz kullanım süreleriyle çocuklarının teknolojik cihaz kullanım süreleri anlamlı fark bulunmamaktadır ($p=0,31$). Soruları cevaplayan ebeveynin cinsiyeti ile cevaplayan ebeveynin teknolojik cihaz kullanım süresi arasında ilişki bulunmamaktadır ($p=0,20$). Yemekte cihaz kullanımında erkek ve kız çocuklarının arasında anlamlı fark yoktur ($p=0,35$). Anketi dolduran ebeveynin eşlerinin teknolojik cihaz kullanım süreleriyle çocukların teknolojik cihaz kullanım süreleri arasında ilişki bulunmamaktadır ($p=0,92$).

Tablo 1.Sosyodemografik Bilgiler

	(n=42)	%
Anketi Cevaplayan Ebeveynin Cinsiyeti		
Kadın	34	81
Erkek	8	19
Çocukların Cinsiyeti		
Kız	15	35.7
Erkek	27	64.3
Çocukların Yaşı		
2 yaş	3	7.1
2.5 yaş	4	9.5
3 yaş	9	21.4
3.5 yaş	1	2.4
4 yaş	11	26.2
5 yaş	13	31
6 yaş	1	2.4
Cevaplayan Ebeveynin Eğitim Durumu		
İlkokul	1	2.4
Ortaokul	2	4.8
Lise	5	11.9
Üniversite ve üstü	34	81
Cevaplayan Ebeveynin Mesleği		
Memur	30	71.4
İşçi	4	9.5
Esnaf	3	7.1
Ev Hanımı	2	4.8
Öğrenci	3	7.1
Eşin Eğitim Durumu		
İlkokul	5	11.9
Ortaokul	6	14.3
Lise	0	0
Üniversite ve üstü	31	73.8
Eşin Mesleği		
Memur	28	66.7
İşçi	8	19
Esnaf	5	11.9
Ev Hanımı	1	2.4
Aylık Gelir		
<1500 TL	0	0
1500-4600 TL	19	45.2
4601-9000 TL	23	54.8
Çocuk Sayısı		
1 çocuk	6	14.3
2 çocuk	29	69
3 çocuk	5	11.9
4 çocuk	2	4.8

Tablo 2. Okul Öncesi Çocuklarda ve Ebeveynlerde Teknolojik Cihaz Kullanımları

	(n=42)	%
Çocukların Teknolojik Cihaz Kullanmaya Başlama Yaşları		
1-2 yaş	11	26.2
2-3 yaş	17	40.5
3-4 yaş	10	23.8
4+ yaş	4	9.5
Çocukların Teknolojik Cihaz Kullanım Süreleri		
0-1 saat	24	57.1
1-2 saat	14	33.3
2-3 saat	10	9.5
3+ saat	0	0
Babaların Teknolojik Cihaz Kullanım Süreleri		
0-1 saat	17	40.4
1-2 saat	14	33.3
2-3 saat	10	23.8
3+ saat	1	2.4
Annelerin Teknolojik Cihaz Kullanım Süreleri		
0-1 saat	24	57.1
1-2 saat	12	28.5
2-3 saat	5	11.9
3+ saat	1	2.4

Şekil 1. Çocukların ve Ebeveynlerin Teknolojik Cihaz Kullanım Sürelerinin Karşılaştırılması

4. TARTIŞMA

Çalışmamız okul öncesi çocukların ve ebeveynlerinin teknolojik cihaz kullanımı ve teknolojik cihaz kullanımının çocuğun sağlığı üzerine olan olumsuz etkileri konusunda araştırmaya katılan ebeveynleri bilgilendirmeyi kapsamaktadır.

RTÜK'ün 26 ilde yaptığı "Türkiye'de çocukların medya kullanma alışkanlıkları araştırması" isimli araştırmada özel ve devlet okullarındaki 1-12. sınıf öğrencilerinde çocukların internet, tablet, televizyon ve cep telefonu kullanmalarıyla ilgili araştırma gerçekleştirilmiştir. Fakat bu çalışma okul öncesi çocukları kapsamayıp, ebeveynleri bilgilendirme de bu araştırma sırasında yapılmamıştır (16).

Türkiye'de TÜİK tarafından 6-15 yaş grubunda yapılan çalışmada bilgisayar kullanmaya başlama yaşı 8, internet kullanmaya başlama yaşı 9, cep telefonu kullanmaya başlama yaşı 10 yaş bulundu. TÜİK'in 6-10 yaş grubunda yaptığı bir diğer çalışmada ortalama başlama yaşları bilgisayar ve internet için 6 yaş, cep telefonu için 7 yaş olarak bulundu (17). Okul öncesi çocukların dahil edildiği bu çalışmada teknolojik cihazlardan televizyon, tablet, internet veya cep telefonundan herhangi birine başlama yaşı ($2,21 \pm 0,97$) bulundu.

Çocukların okul öncesi dönemde sık kullandığı teknolojik cihazlardan birisi de televizyondur. Anderson ve arkadaşlarına göre çocukluğun ilk dönemlerinden itibaren insanlar, rol modelleri ile ilgili seçimlerini ailelerinin ötesinde medya figürlerinden öğrenmektedir (18). Okul öncesi çocukların gerçek dünya ile çok fazla deneyimi olmadığından televizyon onlar için dünya ile tanışmada ilk kanal özelliği taşımaktadır. Çocuklar da farklı yaşlarda farklı şekillerde televizyon seyretmekte, her yeni yaş ile birlikte çocukların televizyon izleme alışkanlıklarında belirgin değişiklikler olduğu gözlenmektedir.

Bağımsız araştırma şirketi verilerine göre, çocuk ve adolesanlar günde ortalama 3 saat televizyon izlemektedir (19,20). Roberts DF ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada 2 ile 7 yaş arası çocukların % 32'si ve 8-18 yaş çocukların % 65'inin kendi odalarında televizyon bulunduğu gösterilmiştir (19,21). Türkiye'de 6-18 yaş grubunda RTÜK'ün yaptığı araştırmada çocukların %33,7'sinin 1-2 saat arası, %32,1'inin 2-3 saat arası televizyon izledikleri bildirilmiştir. Çalışmamızda okul öncesi çocuklarda en fazla kullanılan teknolojik cihaz televizyon (%81,1), 2. sırada en fazla kullanılan cihaz cep telefonu (%40,6) olarak bulundu.

Türkiye'de 6-15 yaş grubundaki çocukların bilgisayar, internet ve cep telefonu/akıllı telefon kullanım oranları sırasıyla %60.5, %50.8 ve %24.3'tür (17). Bizim çalışmamızda ise okul öncesi çocuklarda bilgisayar kullanımı %14.4, tablet ve cep telefonu kullanımı sırasıyla %31.1 ve %40.6 olarak bulundu.

Televizyonu fazla seyretmek dil, bilişsel ve sosyal gelişimini olumsuz etkilemektedir (22,23). Ekran karşısında geçirilen fazla süre daha az uyku, daha fazla dikkat problemi ve daha düşük akademik performansına neden olmaktadır. Çalışmaya aldığımız okul öncesi çocuklarının %28,5'ü konuşmaya başlamadan veya yeni konuşmaya başladığında teknolojik cihaz kullanmaya başladıkları belirlendi. Gelişim düzeyleri normal olan çocukların 1 yaş civarında konuşmaları beklenir. Ancak çalışmamızda ortalama konuşmaya başlama yaşının 1,9 yaş olduğu tespit edildi.

Bilgisayar oyunları ve internet sözel bilgi yerine görsel bilgi süreci üzerine odaklanmaktadır. Bu nedenle bilgisayar kullanımı çocukların üç boyutlu algılama yeteneklerini geliştirmektedir. Klavye kullanabilme ise el-göz koordinasyonunu sağladığı gibi ince motor gelişimi desteklemektedir (24). Ancak Li ve Atkins tarafından yapılan çalışmada bilgisayar kullanımı ile çocukların görsel motor ve kaba motor becerileri arasında ilişki olmadığı saptanmıştır (25).

Teknolojik cihazların fazla kullanılması, okul öncesi çocukların psikososyal gelişimlerini, ilişki kurma ve sürdürme becerilerini olumsuz etkilemekte ve çocukların yaşlıları ve aile bireyleriyle daha az zaman geçirmesine neden olmakta ve sosyalleşmelerini engellemektedir. Çocukların yaşlılarıyla daha fazla zaman geçirmesi ve oyun oynaması paylaşımcı olmalarını ve sosyal ilişkilerini geliştirmelerini sağlar. Çalışmamızda kreş dışında arkadaşlarıyla 1 saatten az zaman geçiren çocukların oranı %66,7, 1 saatten fazla zaman geçiren çocukların oranı %33,3 olarak bulundu.

Ebeveynlerin çocuklarına daha fazla zaman ayırma çocukların teknolojik cihazları kullanma süresi azalması beklenmektedir. Çalışmamızda oyun için çocuğuna 1 saatten az zaman ayıran ebeveyn oranı %23,8 iken, 1 saatten fazla zaman ayıran ebeveyn oranı %76,2 olarak bulundu. Gün doğdu ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada çocuğuna 1 saatten az zaman ayıran ebeveyn oranı %33 olup, ebeveynlerin %49'unun ev işleriyle ilgilendiği bulunmuştur (12). Çalışmamızda ise çocukları teknolojik cihaz kullanırken, ebeveynlerin %52,3'ünün ev işi veya ev işiyle birlikte başka bir uğraşı, %23,8'inin kendi işi veya kendi işiyle birlikte başka bir uğraşı, %28,5'inin teknolojik cihaz kullanımı veya teknolojik cihaz kullanımıyla birlikte başka bir uğraşı ilgilendiği bulundu.

Amerikan Pediatri Akademisi (AAP), ebeveynlere, 0-2 yaş arası çocuklarını teknolojik cihazlardan uzak tutmasını, 3-5 yaş arası çocuklarını günde en fazla 1 saat kullanması ve odalarında teknolojik cihazları bulundurmamasını, 6-18 yaş arasında ise günde 2 saatle sınırlandırılmasını öneriyor (26). Çalışmamızda da teknolojik cihazların kullanımı 1-2 yaş gibi çok küçük yaşlarda başladığı görülmüştür. Teknolojik cihazların çok fazla kullanılması çocukların gelişimini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle teknolojik cihazların kullanımı ebeveyn kontrolü altında bilinçli olarak yapılması

sı önerilmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma, okul öncesi çocuklarda ve ebeveynlerinde teknolojik cihaz kullanımının yaygın kullanıldığını gösterse de kullanım sıklığını net olarak göstermede ve aileleri bilinçlendirme konusunda çalışmamız yeterli büyüklükte değildir. Çalışmamızın evreni 'Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Kreş ve Gündüz Bakımevi' gibi küçük bir evren olması ve bu kreşe giden çocukların ebeveynlerinin büyük bir kısmının üniversite personeli olması, ebeveynlerin çoğunlukla lisans veya lisansüstü eğitim görmüş olmalarından dolayı çalışmanın evreninin homojen dağılım göstermemesi ve ebeveynlerin çocuklarını ve kendilerini olduğundan daha iyi göstermek isteme ihtimali çalışmamızın kısıtlılıklarını oluşturmaktadır. Çalışmamız, okul öncesi çocukların teknolojik cihaz kullanımları ve ailelerin kullanım sıklıkları hakkında ve ebeveynlerin tutum ve davranışlarının çocuklara etkilerinin gösterilmesi hakkında bilgiler vermektedir ve aşırı kullanımın zararlı etkileri konusunda ebeveynlerin bilinçlendirilmesi amacıyla yapılacak olan daha kapsamlı çalışmalar için yol gösterici olacaktır.

Kaynaklar

1. T.C. Kültür Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı (İnternet) <http://sgb.kulturturizm.gov.tr/TR,15252/turkiyede-internet-kullanimi-yuzde-1750-artti.html> (Erişim tarihi:15.2.2016)
2. TÜİK (İnternet). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18660> (Erişim tarihi 15.2.2016)
3. Aksal FA. Developing evaluative tool for online learning and teaching process. TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology 2011;10 (3), 69-75.
4. Summers P, De Sollar, A, Leathers H. Toddlers on Technology: A Parents' Guide, Bloomington: Author House 2013;1-9.
5. Holloway D, Green L, Stevenson K (2015). Digitods: Toddlers, Touch Screens and Australian Family Life. M/C Journal 2015;18(5)
6. Cömert S, Güven E. Çocukların Bilgisayar Kullanımları Sıklıkları, Bilgisayar Kullanım Amaçları ve Bilgisayarda Tercih Ettikleri Oyun Türünün İncelenmesi. Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives 2016;4(1):31-37.
7. Akyüz E. Çocuğun Bilgi Edinme ve Zararlı Yayınlarla Karşı Korunma Hakkı. I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı Cilt 1. 2013. p. 115-132
8. Generation M2: Media in the Lives of 8- to 18-Year-Olds Kaiser Foundation 2010, <http://kff.org/other/report/generation-m2-media-in-the-lives-of-8-to-18-year-olds/> (Erişim tarihi 14.12.2017)
9. Ulusoy A ve Bostancı M. Çocuklarda Medya Kullanımı ve Ebeveyn Rolü. International Journal of Social Science 2014;28:559-572 DOI: <https://doi.org/10.9761/JASSS2233>
10. Pedagoji Derneği. Çocuk ve Ekran, 2015. <http://pedagojidernegi>.

- com/cocuk-ve-ekran/26.03.2015
11. Özmert EN. Erken çocukluk gelişiminin desteklenmesi-II: Çevre, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi. 2005; 48(4):337-354.
 12. Gündoğdu Z, Seytepe Ö, Pelit BM et al. Okul öncesi çocuklarda medya kullanımı, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2016;2(2):6-10
 13. Ulukol B. Çocukların Çevrimiçi Güvenliği, Antalya, 2015. <http://www.medyaokuryazarligi.org.tr/documents/moyhizmeticiegitimSunum3.pdf> (Erişim tarihi :02.03.2016)
 14. Electromagnetic fields and public health: mobile phones <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs193/en/> (Erişim tarihi : 14.12.2017)
 15. Lipnowski S, LeBlanc CMA. Healthy active living: Physical activity guidelines for children and adolescents S; Canadian Pediatric Society Healthy Active Living and Sports Medicine Committee Abridged version: Paediatrics & Child Health. 2012;17(4):209-10
 16. RTÜK, Türkiye'de çocukların medya kullanma alışkanlıkları araştırması, 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi, 1. Baskı, 2013.
 17. TÜİK, 6-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri ve Medya, 2013
 18. Anderson DR, Huston AC, Schmith KL et al. Self-Image: Role Model Preference and Body Image, Monographs of the Society Research in Child Development 2001;66 (1): 108-118 doi: <https://doi.org/10.1111/1540-5834.00129>
 19. American Academy of Pediatrics. Committee of Public Education. Children, Adolescent and Television. Pediatrics 2001; 107(2):423-426 11.
 20. 1998 Report on Television. New York, NY. Nielsen Media Research; 1998.
 21. Roberts DF, Foehr UG, Rideout Brodie M. Kids and Media at the New Millennium: A Comprehensive National Analysis of Children's Media Use. Washington, DC: A Kaiser Family Foundation Report. 1999. 85 pp.
 22. Analysis of Children's Media Use. Menlo Park, CA: The Henry J Kaiser Family Foundation Report; 1999.
 23. Kirkorian HL, Pempek TA, Murphy LA et al. The impact of background television on parent-child interaction. Child Dev. 2009;80(5):1350-1359.
 24. Subrahmanyam K, Smahel D, Greenfield P. Connecting developmental constructions to the Internet: Identity presentation and sexual exploration in online teen chat rooms. Developmental Psychology. 2006; 42: 395-406.
 25. Li X, Atkins MS. Early childhood computer experience and cognitive and motor development. Pediatrics. 2004; 113: 1715-1722.
 26. Radesky JS, Schumacher J, Zuckerman B. Mobile and Interactive Media Use by Young Children: The Good, the Bad, and the Unknown. Pediatrics. 2015;135(1):1-3.